NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v sredo 12. aprila 1854. *List 29.*

Ne le jemati smemo zemlji, tudi dajati ji moramo.

Predsednik dunajske kmetijske družbe knez J. A. Schwarzenberg je v poslednjem velikem zboru 21. sušca tako lepo in mikavno govoril od krepčanja zemlje, da ga je, kakor nam družtvini časnik pripoveduje, vès zbor pazljivo pazljivo poslušal.

Čujmo tudi mi, kaj je gospod predsednik govoril; saj je res, da potrebne rečí se nikoli prevečkrat ne slišijo. Knezov govor se je blizo takole glasil:

„Zemljo z gnojem krepčati je vpijoča potreba, in čast in poštenje bi moralo vsacega kmetovavca naganjati, da daje zemlji kar zemlji gré“.

„Učeni možje ločijo gnoj od gnoja. Od nekterih stvarí pravijo, da so naravnost živež rastlinam, ki ga v-se serkajo po koreninicah, — od druzih pa, da zemljo tako predelujejo, da spuša iz sebe redivne drobce in jih podaja potem rastlinam. Živinsko blato je gnoj, pa tudi sol in apno ste gnoj, — da pa vsak teh po svoji poti služi rastlinju, je lahko verjeti, čeravno je težji to do zadnjega razložiti. Al to razlaganje ni moj namen; tudi sem premalo učen za tako razkladanje; vse gnojivne stvarí imenujem tedaj z občno besedo „gnoj“.

„Gnojiti se pravi zemlji povračati, kar smo ji vzeli. Kmetovavec terja veliko od zemlje: „daj! daj! in veliko daj!“ to so njegove želje vsako leto. Da pa more dati, mora imeti. Kako bo reva dala, če nima! Kdor hoče zemlji jemati, ji mora tudi dajati. Lačna (gladna) zemlja nas pitati ne more“.

„Tedaj tudi zemlja terja marsikaj od gospodarja. Ona dá vse, kar ima, in nič ne obderží za se, — al za tega voljo pa tudi kaj dobiti hoče, da je v stanu dajati. To je menda pravična razmera!“

„Ali nasi kmetovavci niso vsi tak pravični. Veliko jih je, ki hočejo le imeti, nič pa ji dati, ali če ji malo dajo, veliko terjajo od nje. To pa ne more biti. Kdor hoče rodovitno zemljo imeti ali rodovitnost njeno še povikšati, jo mora dostojno gnojiti. Gnoj je duša kmetijstva, — brez gnoja je zemljiše mertvo, kakor telo brez duše. Obračajmo kmetijo kakor jo hočemo, ravnajmo ž njo učeno ali po domače: nazadnje pridemo vsi na enem mestu skupaj — na gnojnišču. Imenitnost in potrebo gnoja vsak spozná, — in vendar kako malo jih je, ki si marljivo prizadevajo ga nabirati in spravljati!“

„Marsikteri kmetovavec misli, kako da je priden, če spravlja živinsko blato na kup, in če mu primeče še kakošno drugo sodergo, potem pa pustí vse kakor je in leží do tistega časa, kadar ga izvozi na njivo. Če kdo misli, da je s tem že dober gospodar, se pač silno moti in sam sebe goljufa!“

„Pravi gospodar mora veliko več storiti. On mora vsako mervico živinskega gnoja pridno spravljati in ne enega bokala gnojnice ne smé zgubiti; zraven tega pa mora še zmirom skerbeti: kje in odkod bo še kaj gnoja dobil, in nobene priložnosti ne smé zanemariti, ako mu je mogoče kje kaj vloviti. Kakor jastrob na kokoši mora kmetovavec na gnoj biti“.

„Al je pa pri nas taka? Pojdi gledat gnojnišča grajšakov in malih kmetov — kakošne so! Večidel boš vidil dost nečimernosti — malokje pa prave skerbí! Kaj se bomo hvalili, če nismo hvale vredni“.

(Dalje sledí.)

Kmetijske skušnje.

(*Nova skušnja, da ima podorana zelenjad veliko gnojno moč*). Na nekem gradu so mogli pozimi zavolj pljučne kuge vse goveda proč djati, in še le v jeseni potem so nadomestili drugo. Čeravno je 150 oralov veliko zemljišče dobro gnojeno bilo, so vendar za dobro spoznali, vse sternišča z grahom obsejati in ga pred zimo, ko je čez poldrug čevelj zrasel, podorati. Prihodnjo spomlad se je na nektere njive sadil krompir, na druge se je sejal ječmen z deteljo. Kaj veselo je raslo vse na teh njivah in pridelk krompirja in ječmena je bil za šesti del večji kakor na druzih njivah brez zelenega gnoja.

(*Ni vse eno: kakošna živina se pase na travnicih ali spašnikih*). Znano je, da ne jé vsaka živina vsake rastline in da se nektera nekterih zeliš celò ne dotakne. Ako bi se take preveč zarasle, je to škoda za pašo. Če se pa več sort živine na spašnik goni, pomuli ena, kar ostaja drugi. Naj bi se pa živina takole verstila: Naj pervo naj se žene goveja živina na pašnik: ona šavsne po naj večji travi. Za govedi naj pridejo konji: ti jedó že bolj pritlično travo; na mokre travnike pa naj se ne pušajo konji, da s kopiti preglobocih jam ne napravijo po zemljišču. Zadnje naj pridejo ovce: one pomulijo, kar je unim ostalo; ker pa še ne popolnoma vkoreninjeno travo izrujejo s koreninicami vred, ni dobro ovác spušati na mlade senožeti.

Ali je naša svila (žida) kaj vredna?

Na vso moč priporočamo že leta in leta svojim rojakom: sadite murve in redite svilode, da pridelate svile! Svila je blago, ki se zmirom lahko in dobro prodaja.

Po pravici nas pa utegne kdo prašati: ali je pa naša svila tudi dobro blago? jeli jo fabrikanti tudi tako obrajtajo in plačajo, kakor na gorkejem Laškem pridelano? Al so tudi naše murve take, da svilodom listje njih dobro tekne?

Večkrat smo že svilorejce zagotovljali, da tudi na slovenski zemlji prirejena svila je dobra, in da jo fabrikanti tako radi imajo kakor drugo. Danes pa jim zamoremo kaj očiten dokaz o tem dati, ki smo ga zvedili po prijaznosti Smledniškega barona Lazzarini-ta. Gospod baron se pridno peča z zasejevanjem murb, in je lani pridelal toliko kokonov, da se je iz njih v gosp. dr. Orlovi sviloprejnici napredlo 6 funtov čiste svile. Gospod baron, bivši ravno na Dunaji, ponudi svoj pridelk fabrikantu svilnatega blaga Antonu Hvala-tu (v predmestju Schottenfeld), kterega krajnski kupci dobro poznajo. Fabrikant ogleduje in le ogleduje svilo in vpraša začudeno barona: od kod imate to svilo? „Kaj ni dobra?“ zaverne baron, ki se je že bal, da bo fabrikant zabavljal. Al fabrikant rêče: ne le lepa, temuč prav posebno lepa je, in da se prepričate, da jo po vrednosti cenim, bodem namest navadne funt po 12 fl. plačal to po 13 fl. 20 kr. — in res je fabrikant za 6 funtov naštel 80 fl. gotovega dnarja.

Več kakor vse besede zamore ta izgled prepričati naše rojake po Krajnskem, Štajarskem itd., da tudi naša svila je lepa in se kakor vsaka druga lahko in dobro spečati dá. Naj bi se tedaj murvo- in sviloreja pri nas čedalje bolj množila in širila!

Tudi človeško življenje se dá zavarovati.

(Konec.)

Naš namen ni natanko popisovati naprav tacih, ki zavarjujejo življenje človeško na imenovano vižo, ampak le sploh bravcem svojim povedati, da tudi v našem cesarstvu imamo kakošnih 20 let pet tacih asekuracij: na Dunaji in pa v Terstu. Perva v Terstuje „občna asekuracija“ (allgemeine Assecuranz-Gesellschaft) bila, ki je začela človeško življenje zavarovati in ki je poslednji čas tudi nektere prav važne premembe zastran letnega vplačevanja osnovala, da zares zasluži priporočevana biti pred vsimi drugimi.

Vse te družbe so privilegirane od vlade in imajo veliko veliko lastnega premoženja (na milione), da se nikomur ni bati, da bi ob to, kar položí v tako asekuracijo, kadaj utegnil priti, ali da bi se dednikom njegovim, kterim je zapuščino namenil, določeni znesek ne izplačal.

Je pa asekuracija ta mnogoverstna: ali si zavarje deležnik proti določenemu plačilu, ki ga vsako leto odrajtuje, na stare dní, kadar bo toliko in toliko star, tolikšen in tolikšen znesek, ki ga mu asekuracija na enkrat plača ali pa ga mu plačuje tako dolgo. dokler živi, — ali pa deležnik želí svojim dednikom zapustiti, postavim, 300, 500 fl., 2, 3, 4, 5, 6 tavžent goldinarjev ali še več, in v ta namen plačuje, ko se je v to asekuracijo zapisati dal, vsako leto neki znesek, ki je toliko večji, kolikor je deležnik starji in kapital večji. Vse to je natanko po tarifi zrajtano in se pri opravnikih zvé, ki jih imajo te asekuracije v vsakem večjem mestu. Treba je tedaj deležniku, ki hoče stopiti v tako asekuračijo, da prinese kerstni list in od asekuracijnega zdravnika spričbo, da je zdrav itd.

Kdor se je zapisal v tako asekuracijo, mora letno plačilo natanko odrajtovati, če ne, pride ob svoje pravice. Tudi se vplačani zneski ne dajejo več nazaj.

Vse to pa mora biti, da se potrebni red ohrani pri taki imenitni napravi, ki je deloma hranilnica, deloma zavarovavnica.

Kdor želí stopiti v tako asekuracijo, naj se oglasí pri opravnikih, ki imajo po različnih deželah austrianskega cesarstva to reč v rokah; pri njih bo vse natanko zvedel, kako in kaj. Naš namen je spolnjen, ako smo spodbodili marsikterega svojih bravcov, da pristopi k ti asekuracíi, ktere dobiček je jasen kot beli dan.

Premišljevanje
narave in previdnosti božje v nji.

Poslovenil Mihael Verne.

Podzemeljski ogenj.

Ko se poveršje zemlje, ki ga sončni žarki prešinjajo, prekoplje, se pride bolj na hladno. Zato si prebivavci vročih krajev lahko celo leto led hranijo, da si pijačo hladé. Če pa 40 do 50 čevljev globokeje pridejo, je že očitno bolj gorko, in v še veči globočini je nek tako vroče, da človeku sape zmanjka, in da luč več ne gorí.

Od kod pa ta vročina pride, je vprašanje, na ktero se ne dá lahko in gotovo odgovoriti. Zna biti, da so tisti, ki terdijo, da povsod nekakšen podzemeljski ogenj gorí, resnici nar bliže. Kako pa ta ogenj, ki je tako tesno zapert, goreti zamore, — ktere gorljive rečí ga netijo, ali kaj njegovo silo tako krotí, da vsega krog sebe ne razdene — tega gotovo dokazati ni mogoče.

Včasih se prigodé prikazni na zemlji, ki razodevajo čudovite vspehe podzemeljskega ognja. Veliko se pripoveduje o bljuvanju ognja, ki iz zemlje pride. Narbolj znana goreča hriba sta Etna v Sicilii in Vezuvi v Napolitanskem kraljestvu. Pripovesti o teh dveh ognjobljuvnih hribih so strašne. Včasih se vzdiguje iz tacih hribov le nek čern dim. Včasih se sliši v njih le mermrajoč šum. Hipoma pa nastopi grom in blisk s potresom zemlje. Na to se prikaže dim svetel in bleščeč, kamnje poka, letí kviško in pada poslednjič spet v svoj brezen nazaj. Včasih je bilo to bljuvanje tako silovito, da so se cele skale tako lahko, kakor oblice, v zraku kviško vertele. Notranja moč teh hribov je bila včasih tolika, da je v 16. stoletju do tri cente težke kose skalovja nič manj od treh milj visoko v zrak metala. Pri vsem tem ni tako bljuvanje še narhujše. Zakaj včasih kipí raztopljen, v steklo spremenjen drob zemlje, da se strašne pene nekoliko milj daleč čez bližnje polje razlijejo in vse zalijejo, kar na svoji poti najdejo. Ognjeni potok teče nekoliko dní, in val na val se valí, dokler do morja ne pride. In še tù gorí po svoji notranji moči tako, da tudi v morju ne vgasne, temuč še nekoliko naprej teče.

Kdo je v stanu brez groze misliti na razdjanje, ki ga tako bljuvanje napravi? Požrè namreč pristave in vasí z vsimi njih rodovitnimi zemljišči, in razdene žitne polja, oljnike in vinograde. Nekdaj je, kakor se pripoveduje, Etnov tok 14 mest in tergov zalil, in njegov šum se je 20 milj daleč slišal.

Čmu pa so ti hribi, ki toliko strahú in škode na zemlji delajo? Čmu jih je stvaril Stvarnik? Zakaj jim dopustí, da zoper njegove stvarí tako nezderžljivo razsajajo? Da so taki goreči hribi na zemlji, ne more le primerljej biti, temuč je volja premodrega gospodarja nebés in zemlje. Naj si bodo razvaline, ki jih bljuvanje gorečih hribov napravlja, kolikoršne hočejo, morajo vendar imeti višji namen. Ker se pod zemljo pogostoma ogenj najde, je tacih hribov neobhodno treba, ker so, tako rêči, odduški, v kterih se moč tega v oserčju zemlje razsajočega živelja slabí in lomi. Dasiravno so dežele, v kterih je tacega podzemeljskega ognja obilo, navadno potresom zlo podveržene, bi jim potresi vendar še huje nagajali, ako bi tacih hribov ne bilo. Italia bi ne bila tako blagoslovljena in bogata dežela, ko bi hribi podzemeljske vročine včasih ne odpeljevali. In sploh, kdo vé, če te strašne spremembe celi zemlji mnogo druzih še neznanih korist ne donašajo?

O Noriku in Noreji.

Spisal Davorin Terstenjak.

(Dalje.)

Tretji članek.

NOREIAE AVG. SACR.

Že marljívi starinoslovec Ambrož Eichhorn omenja v svojih bukvah: „Beiträge zur älteren Geschichte des Herzogthums Kärnten, str. 41. in 42. (Celovec 1819) nekega rimskega kamna, kteri ima napis:

NOREIA I. . . AV. . . . . DE. . . . . AVG. . . . . P. . . . . .

pa ne, da bi nam ga bil razložil. Spomenik ta je bil najden na ravnici med Pulščjo (Pulst) in Bistrico na Koroškem in je pozneje prenešen bil v kosarnico gosp. Cajlingerja v bistriški dolini, kjer za podlogo kovačjemu naklu služi. Nad vratmi stare cerkve sv. Urha v srednjem Koroškem je drug napis, kjer se imé Noreia Isis najde. Celi napis pa se glasí takole:

NOREAE ISIDI FECIT A TREBONIVS.

Do leta 1848 sta ta dva napisa na Koroškem edina bila, kjer se ime Noreia nahaja. V omenjenem letu se je blizo grada hohenstajnskega drug spomenik našel, kteri, kakor njegova podoba kaže, je naj beržeje za kak žertvenik služil. Na tem kamenu je malo podnožje viditi — znamenje, da je na njem kakošna podoba stala. Na prednji strani podnožja je napis NOR . . . zapaziti. Pod gradom hohenstajnskim *) se vleče star zid, in ravno tistega leta so našli drug kamen z napisom:

NOREIAE AVG. SACR Q. FA IVS MODESTVS DOMO ROMA DEC AL I. AVG THRACVM PHIALAM ARGENT. P. II. EMBL. NOREIAE AVREA VNCIAS DVAS D. D.

to je: Noreiae augustae sacrum. Quintus Fabius Modestus domo Roma dicurio alae primae augustae Thracum phialam argenteam pondo duarum librarum. Emblemata Noreiae aurea uncias duas dono dedit, — ali slovenski: Noreji slavni posvečeno. Quint Fabi Modest domom iz Rima dekurio (desetnik) krila pervega slavnega Trakov šalico sreberno teško dve libri. Kinčarije Noreje zlate težke dve unci v dar dal.

Emblemata tudi Crustae imenovane so bili pri starih mytičke predstavljenja v reliefi — kinčarije na posodvah.

Drugi ravno tam najdeni kamen ima napis:

ISIDI NOREI . . . V. S. L. M. PRO SALVTE Q SEPTVEI CLEMENTIS CON. FER. N. P. D ET. TI. CL. HERACIAE ET. CN. OC. A SECVNDI PRO FER. Q. SEPTVEVS VALENS PRO. FERR.

to je: „Isidi Noreae votum solvens libenter merito pro salute Quinti Septuei Clementis conductoris ferri Numini propitio dedicavit et (pro salute) Titiae Claudiae Heraciae et Onei Ocii ac Secundi procuratorum ferri Quintus Septuens Valens procurator ferri“ — ali slovenski: Isidi Noreji radovoljno storjeno obljubo po dolžnosti rešivši je jemavec železne dače Quint Septuej Valens dobrotljivemu božanstvu (ta spomenik postavil) za srečo Quinta Septueja Klementa najemnika železnih rud, ter Ticije Klaudije Heracije in železne dače jemavcev Kneja Ocia Sekunda in Kvinta Septueja Valenta.

Dalje se ime boginje Noreje na nekem kamenu v Celi, in sicer v tej obliki nahaja:

MARTI HERCVLI. VICTORIAE NOREIAE.

Tudi v nižnem Bavarskem in sicer v vasi „Weichmörting“ deželne sodije „Rothalmünster“ so našli kamen z napisom:

NOREIAE SACRVM itd. **)

(Glej Iv. Heffner's römisch. bair. inschriftliche und plastische Denkmäler Nr. XXXIII. pag. 221).

Iz vsega tega se vidi, da je Noreja ime boginje in sicer slične egiptski Isidi. Kar ostroumni Mone o celtiških božanstvih govorí, to tudi velja od slovenskih, namreč: Die celtischen Religionen wurden nur in die Hausreligion der Römer aufgenommen, nicht in die des Staates, und die hauptsächlichen Götter kommen fast niemals auf den Steinen mit ihren eigenthümlichen, sondern immer mit den römischen Namen vor. Jene Wesen, für die es im römischen Glauben wahrscheinlich keine Gegenstücke gab, behielten auf den Inschriften ihre celtischen Namen, die aber Paralellen hatten, kamen mit beiderlei Benennungen zugleich auf die Steine (glej Mone: Geschichte des Heidenthums im nördlichen Europa II. 340.)

(Dalje sledí.)

*) Glej zgodovino teh kamnov v knigi „Archiv für vaterländische Geschichte und Topographie, herausgegeben vom histoschen Vereine in Kärnthen. 2. Jahrgang od straní 1—19 in 97—110.

**) Ta spomenik je postaviti dal desetnik kohorte Breukov, kteri je v zemlji bavarski bil v posadki. Breuki (Breuci) pa so bili po Pliniju rod panonsk, in ta spomenik je nam priča za slovenščnost Panoncev in bogínje Noreje. Glej: „Heffner das römische Bayern“ str. 105.

Ozir po svetu.

Dobruča.

Kar so Rusi čez Donavo na turško zemljo v Dobručo prišli, se veliko govorí od Dobruče in se bo še več govorilo, ker utegne marsiktera huda hitva še tukaj biti in ker od tod se pride do mnozih imenitnih turških terdnjav v Bulgarii, kakor do Silistre, Varne, Šumle itd.

Dobruča (nekdaj Scythia minor, zdaj navadno dežela Tatarov imenovana) je severno-izhodni del turške dežele Bulgarije. Dobručo mejí od ene strane Donava, od druge pa černo morje, in le od ene straní se stika s suho zemljo Bulgarije, — je tedaj polotok. Unstran Donave leží bolj na široko Valahija z Moldavo, zgor pa rusovska dežela Besarabija; tukaj gori, kjer se Donava, ko ste se reki Seret in Prut v njo iztekle, zavije proti černemu morju, se razdelí v 7 strug, med kterimi je struga Sulinska poglavitna, in po teh strugah se izliva v černo morje. V tem severno-izhodnem delu je zavolj razlivov Donave zemlja silno močirna in se Delta Donave imenuje, ki od leta 1829, ko je Rus s Turkom mir sklenil, spada v oblast Rusov. V teh močvirjih razsajajo ob poletinski vročini naj hujši merzlice in vročnice, in na milione se izlega strupenih komarjev, ki strašno nadležjejo primorce in mornarje na ladjah.

Dobruča ima okoli 10.000 stanovavcov, ki so deloma bulgarski Turki (Turkomani), deloma Tatari, Gerki, Jermeni in Judje. Razdeluje se Dobruča v zgornjo in doljno; imenitniši kraji in deloma tudi terdnjave od zgorej doli so: Mačin, Izakča, Dojan, Babadag poleg jezera Ramisa, Hiršova, Černavoda, Kostendže ob černem morju, Rasova, Bazardčik. Nekteri celò Silistro, Varno in Šumlo prištevajo k Dobruči, al vse te mesta in terdnjave že ležé dalje doli.

Med Černovodo in Rasovo je tisti imenitni nasip, ki ga je nekdaj rimski cesar Trajan od Donave (pri Černivodi) prek cele dežele proti černemu morju (pri Kostendži) napraviti dal in se še dandanašnji Trajanov nasip (Trajanswall) imenuje. Ta nasip je v vojski zlo imeniten; proti unanji strani je graben vrezan, zahodna stran tega močnega nasipa ima pa jezera in močirno dolíno Karaško ravno pred seboj; notrajni južni nasip se vleče tù in tam za 100, drugod pa tudi za 2000 korakov od severnega oddaljen.

Andersen pripoveduje od teh krajev, ki med Černovodo in Kostendźem ležé, takole: „Kar pogled dá, se ne vidi nič druzega kot morje ali pa sila velike pustote (štepe); ne hišica se ne vidi, ne čeda, ne živa stvar

— vse je nezmerno polje. Blizo mesta smo vidili nekture prostore, brez ograje, kjer je rèž rastla, pa ne višja kakor trava in ravno take barve. Pozimi razsajajo tukaj večkrat hudi viharji in zameti, ki zaženó čede z njih pastirji vred čez štepe".

Slovanski popotnik.

* „Milo nam je bilo na potovanju po Horvaškem na pokopališču v tergu Jaska brati nadgrobnico, v kteri vès ginjen starček umerli svoji ženici — 69 let stari — tako hvalo poje, da smo v teh gotovo serčnih in zatega volja resničnih besedah se sopet prepričali, da prava ljubezen zares sega čez grob". S temi besedami so nam častiti gosp. J. L. Wurja podali sledečo nadgrobnico, ki so jo leta 1846 z dvema svojema prijatloma prepisali od besede do besede. Takole se glasi (starim in mladim možém v izgled) na sprednji strani:

Nut!

Ovdi počiva v snu mira do věka nepozabljena moja tovaršica predraga, krutoskerbljiva pri poslu, nevtrudjena pajdašica. O moja! bila si vsigdar dobra gospodarica. Gde si! ij kam si se oddružila? ti od mene! o mila! zakaj si mene pri duši ij telu tak žuhko razžalila? Ti, o draga, koja si vu letu 69tom starosti svoje mene v suzah zatopila, serce si ranila moje. O Katarina! kak si me v černu zavila? Jeli! već i kada k meni povraš, kaži mi o mila! dan 17ti sečna leta 1841 za navěk zaspala i Bogu dragomu dušu si dala.

Na drugi strani je zapisano:

Ti si z menom vsigdar složna bila 38tom letu družtva seni nigdar zbantuvana vu lubavi prebivajuč do istine o mila! po žuhkoj smerti draga! od mene mentuvana. — Ah! kaj oču već sada tužen početi, nemvem ti draga drugu izreči nego za tobum o draga! moram tugovati, već nima kdo ovdi pomilovati niti moje žuhke suze obrisati, s tem tebi, o draga! duši lahko želeči, milost od Boga žažgano proseči — istinski tvoj suprug za tobom tugujuči ostajem tebi nemiloma umirajuči S—.

Novičar iz austrianskih krajev.

Iz Ljubljane. Ker visoko ministerstvo pripravlja za celo cesarstvo postavo za prostovoljno zložbo ali arondiranje zemljiš, je kakor drugod tudi slavno deželno poglavarstvo v Ljubljani vprašalo kmetijsko družbo: kaj ona meni o tem gledé na okoljšine krajnske dežele, in ji postavilo nektere vprašanja, na ktere naj odgovor dá. Ko je glavni odbor pred poprašal pomočnice svoje — podružnice — je prevdaril vse njih nasvete natanko in osnovo take postave predložil 28. dan p. m. slavnemu deželnemu poglavarstvu. Ker je vsak umen kmetovavec prepričan, da je velik dobiček na vsako stran, ako ima svoje zemljiše vkupej, ne pa raztreseno tam pa tam, bode gotovo vsak želel take postave, ktere namen pa nikdar ne bo, kakor visoko ministerstvo določno pravi, da bi gosposka kteremu gospodarju ukazala: naj zamenja ta ali uni del svojega zemljiša z drugim, ampak ta postava ima še le po tem v djanje stopiti, kadar se je sam gospodar ali po postavi predpisana večina gospodarjev oglasila pri gosposki in ji željo razodela po taki zameni. Da pa tudi en gospodar druzemu gospodarju nobene nepravične sile delati ne more, mora postava za vse primerke skerbeti. Zna biti, da bodemo zamogli v „Novícah" naznaniti: kaj je naša družba nasvetovala o tem, in s tem razjasniti to zadevo, ktera, v druzih deržavah že stara, je za nas še nova.

Novičar iz mnogih krajev.

8. dan t. m. so pisali cesar gospodu ministru notranjih oprav, da se za praznovanje njih poroke pripravljajo po deželah celega cesarstva mnogotere slovesnosti, zlasti razsvitlevanja, za ktere bi se utegnilo dosti dnarja potrositi; ker jim je pa znano, da je revšina po mnozih krajih velika, serčno želé, da bi se vse take slovesnosti opustile in za nje namenjeni dnar podaril ubogim. — Nove kolkne marke bojo malane; v sredi bo znesek kolka (štempeljna); na vsakem listu, kteri se s tako marko štemplja, se mora perva versta pisma (ne pa nadpis) čez marko pisati, da je po tem takem marka le za to in nobeno drugo pismo veljavna. — Slavni nemški pesnik J. G. Seidel je složil novo cesarsko pesem v nemškem jeziku, ktero so cesar 27. dan p. m. poterdili in mu nek viteški križ Franc-Jožefovega reda podelili. — Do 31. sušca se je iz celega našega cesarstva oglasilo 700 obertnikov, ki bojo svoje blago poslali v Monakovo za razstavo. — Kakor je pri nas že zlo vroče in suho, še huje je v bolj južnih krajih; na južnem Francozkem ima mandelnovo drevje že za grah debel sad. Tudi na Rusovskem se je na Nevi že odtajal led, kar se o tem času od leta 1717 se ni zgodilo; finiški morski zaliv je ledú prost, — kmalo se bo tedaj v izhodnem morju začela vojska. Admiralu Napieru je angležka vlada ukazala, naj hitreje gré naprej. — Iz Dobruče, kjer imajo Rusi že nek 75.000 na več krajih postavljenih vojakov, se sliši, da se je pri Trojanskem nasipu huda vojska začela 2. dan t. m., al izid te vojske še ni znan. Omer-paša se je sam tje podal in bo 120.000 Turkov zbral v Bazardčiku, odkodar bo vodil vojsko; le 15.000 jih je pustil pod poveljstvom Musa-pašata za brambo Silistre. Pri Zimnici so bili Rusi zlo tepeni ter so zgubili 1000 mož. — Na Poljskem bo še ta mesec novo rekrutiranje. Rusovski car se nek misli s svojo rodovino iz Petrograda, ki je preblizo angležkih bark, preseliti v Varšavo. Važna novica je (ako je gotova), da Rusi nasproti serbske kvarantine v Radujevacu delajo čez Donavo most, da bojo unkraj Donave serbski breg obsedli.—Turška vlada je zdaj dovolila napravo Poljske čete. Za pervih 10.000 angležkih vojakov, ki pridejo perve dní maja v Carigrad, bo dajala turška vlada vsak dan 10.000 funtov kruha, 10.000 funtov mesa (govejega in koštrunovega), 15.000 funt. ječmena in 15.000 funtov slame; plačila za to bo prejemala iz Londona. Francozka armada pride nek v kosarne v Skutari. Predsednik turškega ministerstva je za božjo voljo prosil francozkega generala in poročnika Baragueja: naj ostane saj en del zedinjenih bark v kanalu carigradskem, ker se je scer bati, da bi se staro-turška stranka ne spuntala zavolj kristijanom podeljenih pravíc. Stari Turčini dobro spoznajo, da ta nova postava, po kteri imajo vsi prebivavci Turčije brez razločka vére v vsem enaki biti, je — konec Turčije; 11 milionov kristijanov proti 3 milione Turkov: rajtinga je lahka, da bodo Turki poturčani, ne pa kristijani poturčeni. — Število vstajnikov Gerkov znese nek že blizo 17.000 — Poslednji dunajski vladni list je oznanil važno novíco: da vojska francozke in angležke vlade zoper rusovsko ni razderla edinih vodíl, ktere imate zastran Turčije tudi austrianska in pruska vlada, in po kterih bojo vse štiri vlade tudi vprihodnje ravnale; podlaga teh vodíl je celota turškega carstva, in bistveni pogoj zato je, da zapustí rusovska armada turške knežije.

Popravek.

V 25. listu v sostavku: „nošnja na plaščenici" v 25. versti beri „si potegne penklo čez glavo do pasa" namesto „si potegne penklo čez glavo do pod vrata".

Loterijne srečke:

na Dunaju	8. aprila 1854:	78. 41. 60. 68. 49.
v Gradcu		5. 71. 70. 36. 7.

Prihodnje srečkanje bo na Dunaju in v Gradcu 22. aprila 1854.

Odgovorni vrednik: *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik: *Jožef Blaznik.*